

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

К. А. МАМОНОВ, д.е.н., проф.

В. В. ГОЙ, к.е.н., докторант

Л. Б. КОВАЛЕНКО, к.ф.-м.н., доц.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

На сучасному етапі економічних перетворень, які визначаються зниженням основних показників діяльності підприємств, наслідками агресії РФ, особливого значення набуває формування інструментарію протидії негативним явищам та створення підґрунтя для забезпечення розвитку. Представлені процеси поглиблюються на підприємствах будівельної сфери.

Слід зазначити, що в існуючих наукових розробках відсутні єдині підходи до визначення розвитку будівельних підприємств. Зокрема, у деяких наукових розробках розвиток розглядається під призмою:

- вивчення і виділення властивостей систем, що розвиваються;
- через формування трактувань даної дефініції;
- як порівняльної характеристики об'єкта [1, с. 96].

Функціональні параметри щодо розвитку підприємств виокремлені як впорядкованість, узгодженість, взаємодію певною мірою диференційованих або автономних частин цілого, обумовлених його будовою, з метою досягнення кращого поєднання елементів структури, що посилює й підвищує вихідні показники системи порівняно з показниками попереднього етапу її функціонування, тобто сприяє вилученню потенційної енергії в новому стані [2]. У цьому контексті заслуговують на увагу розробки, де характеризується розвиток підприємств як сукупність змін [3].

Для забезпечення розвитку підприємств розробляються і виділяються комплекс взаємопов'язаних дій:

- дозволяти перевести підприємство з одного стану в інший, більш досконалий, якісно новий стан, що має бути чітко ідентифікованим;
- дозволяти організувати процес переходу підприємства в інший, більш досконалий стан;
- здійснюватися шляхом цілеспрямованого внесення переважно керованих змін у діяльність підприємства;
- мати конкретний змістовно визначений характер дій [4].

У контексті забезпечення стійкого розвитку підприємств запропоновано реалізувати напрями, які полягають у:

«1) ендогенний – організація основної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку (орієнтація на раціоналізацію ведення діяльності, забезпечення оптимального рівня витрат та доходів, інтенсифікація за рахунок інформаційних технологій, посилення заходів економічної безпеки, зниження техногенного навантаження на довкілля);

2) екзогенний – дії, пов’язані з покращенням (досягненню соціальних цілей щодо підвищення якості життя, перегляд «споживчого» підходу; покращення розуміння єдності національно-регіональних цінностей і глобальних пріоритетів розвитку);

3) поліпшення умов функціонування – дії, пов’язані з покращенням кон’юнктури ринку (трансформація податкової системи в напрямі зменшення податкового навантаження; достовірне прогнозування процесів соціально-економічного розвитку, дотримання галузевих стандартів охорони навколишнього середовища; оцінка існуючих та потенційних ресурсозберігаючих технологій, модернізація природоохоронної інфраструктури)» [5].

Розвиваючи структурний підхід, визначені форми розвитку:

– революція: стрибок, фазовий перехід, катастрофа, яка передбачає докорінну зміну підприємства;

– еволюція: форма розвитку, яка передбачає поступальну, повільну якісну зміну на основі адаптації підприємства до швидко змінюваних умов середовища;

– прогресивний розвиток: зміна якості системи від нижчого до вищого, процеси, які забезпечують підвищення ефективності функціонування виробничо-комерційної системи підприємства, поліпшення якості його діяльності;

– регресивний розвиток: зниження якісного рівня, деградація організації, падіння її якісних і кількісних характеристик та ін. [6].

Стратегія розвитку підприємства визначається як довгостроковий гнучкий план дій інноваційного спрямування з відповідним рівнем ризику, який базується на детальному аналізі внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, залежить від людських чинників та потребує інвестицій для досягнення ефективних результатів, підвищення конкурентоспроможності продукції і підприємства [7].

Визначено багатоаспектність категорії стратегія розвитку:

1) розгляд стратегії як плану;

2) розгляд стратегії розвитку як набору рішень, завдань, цілей;

3) розгляд стратегії як множини можливих напрямів розвитку підприємства;

4) ототожнення стратегії розвитку зі стратегією підприємства (загальною, конкурентною, ринковою і т. ін.);

5) розгляд стратегії розвитку як властивості стратегії на певних рівнях ієрархії, що може розвинути за сприятливих умов [8].

Отже, до особливостей розвитку будівельних підприємств на сучасному етапі економічних перетворень відносяться сукупність параметрів (функціональні, управлінські, структурні, факторні, стратегічні, інвестиційні, системні), які дозволяють сформулювати багаторівневу систему показників та запропонувати метод інтегральної оцінки розвитку, побудувати теоретико-методологічну платформу й кількісну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Х.: «ІНЖЕК», 2006. 496 с.
2. Юшкевич О.О. Систематизація поглядів до теорії розвитку підприємства як відкритої системи. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2011. № 2 (56). Ч. 2. С. 179–183.
3. Іванчук К.О. Теоретичні підходи до визначення сутності категорії «розвиток підприємства». Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. 2012. С. 231–239.
4. Погорелов Ю.С. Природа, рушійні сили та способи розвитку підприємства. Харків: АдвТМ, 2010. 352 с.
5. Яковенко Я.Ю. Концепція управління стійким розвитком підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. С. 75–81. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/600/596>.
6. Коваленко Н.В. Управління розвитком промислових підприємств: теоретичний складник. Проблеми системного підходу в економіці. Економіка та управління підприємствами. 2019. Вип. № 6 (74). С. 71–83.
7. Гура О.Л., Бобівський В.А. Стратегія розвитку підприємств в Україні. Економічна наука. Економіка та держава. 2020. № 5. С. 175–181.
8. Шастун С.В. Сутність та особливості стратегії розвитку підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 24. Ч. 1. С. 161–165.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

О. Ю. ЛИТОВЧЕНКО, к.е.н., доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Т. Б. КУЗЕНКО, к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Попри тривалу військову агресію, руйнування інфраструктурних та промислових об'єктів, втрати ресурсного та кадрового потенціалів, значну низку викликів та системних ризиків економіка України має потенціал до поступального відновлення. Так, за підсумками Міністерства економіки України, за вісім місяців 2023 року, зростання реального ВВП становило 3%, а макроекономічні прогнози констатують збереження цієї позитивної динаміки. Означені результати, передусім, обумовлені здатністю до швидкої адаптації підприємств до нових умов діяльності, відновленням стабільної роботи енергосистеми країни, поступовою активізацією внутрішнього попиту, стабілізацією курсу гривні. Отже, сьогодні можна говорити про позитивні очікування та об'єктивні умови щодо відновлення підприємницької діяльності та зміцнення фінансового стану підприємств.

Фінансування сталого розвитку підприємств здійснюється із залученням широкого кола учасників на засадах співробітництва та партнерства з